

«Participaziun – co vinavon suenter la crisa?»

Marc Andriu Carigiet

Seigi ei chors, clubs da sport, uniuns da giuvenils ni da dunnas: uniuns occupeschan ina rolla societara enorm impurtonta. Enten promover la cultura, organisar usits locals ni semplamein cun crear in sentiment da cuminonza e purtar veta el vitg, fan las uniuns in immens survetsch a nus tuts, ed igl engaschi e la participaziun dils commembers ei preziusa.

Semegliantamein ei ina vasta participaziun dad ina gronda part dil pievel impurtonta per ch'ina democrazia funcziuni e seigi stabila. Schegie che la participaziun en uniuns sco era la participaziun politica han viu megliers dis: biaras uniuns han dapi onns problems d'emplenir lur posts, per part cumbattan ei schizun per lur survivor, ed igl interess politic, surtut tier ils giuvenils, ei sin in nivel da record bass e quei gia avon la pandemia.

Varga in onn da crisa ha definitivamein accelerau quels svilups. Igl ei cumpletamein capeivel ch'ins piarda, suenter in onn plein d'occurrentas annulladas e da sentupadas da zoom, igl interess en e la colligiaziun cun las uniuns, en las qualas ins era activs avon. E ch'ins piarda, silmeins parzialmeins, en quei temps siu interess politic, ei era fetg plausibel. Dapi la Secunda Uiera mundiala ha ei buca dau ina situaziun talmeins extraordinaria ch'ei vess duvrau in stadi d'urgenza, e darar ha ei dau en Svizra ina tala cacofonia politica e comunicativa sin nivel cantunal e federal. E darar els davos onns ha – silmeins per mei – la participaziun politica dau l'impressiun dad esser aschi inutila.

La pandemia vegn baul ni tard a passar, ses effects sin la participaziun pudessen denton restar: da reactivar commembers per las uniuns e reestabli la fidonza ed igl interess dil pievel ella politica pudess esser ina greva, denton era impurtonta incumbensa.

Sche nus vulein era en quei risguard puspei anflar anavos alla normalitad, vegn perquei igl engaschi da commembers d'uniuns e dalla glied politicameins activa ad esser fetg impurtonts. Per quella raschun vi jeu appellar als lecturs ed allas lecturas: S'engaschei e separticipei! Per l'ina en las uniuns per sustener las uniuns, tradiziuns e la cultura locala. Per l'autra en la politica, buca mo per las raschuns menziunadas avon, mobein era per motivs cumpletameins egoistics.

La politica ei en bia risguards in process plaun e frustront, denton la participaziun da personas da tuttas vegliadetgnas, backgrounds e genders ei integrala per saver garantir era mo parzialmeins che las leschas derivontas dalla politica seigien approximativameins gestas. Tuttas nossas vetas vegnan sin ina ni l'autra via tangadas directameins da quellas leschas. E pia eis ei – ch'ei seigi sin nivel federal, cantunal ni communal – en igl interess da mintgin e mintgina da cundecider, era sch'igl ei mo cun ir a votar.

Ils «zulprins»

(fmr) Ils «zulprins», uschia sa numna la rubrica per auturas ed auturs giuvs, ina rubrica che cumpara en collavuraziun da la GiuRu Giuventetgna Rumantscha cun la FMR Fundaziun Medias Rumantschas. La finamira cuminavla da GiuRu ed FMR è da dar spazi e vusch ad auturas ed auturs giuvs. Ils «zulprins» duain damai far qua u là sbrinzas!

* Dapli infurmaziuns davart la GiuRu sin www.giuru.ch ubain via mail a giuru@giuru.ch.